

Vesna Ćuro-Tomić

VRIJEME UMIRANJA

disput

Zagreb, 2026.

Mojoj djeci

*Za sve postoji doba i vrijeme za svaku namjeru
pod nebom. Vrijeme rađanja i vrijeme umiranja;
vrijeme sadenja i vrijeme ubiranja onoga što je posađeno.*

*(Propovjednik, 3.1-2)**

* *Biblija, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1976, str. 638.*

1. dio
TATA

Prosinac, 2007.

Tatu je početkom studenoga zaboljelo rame. Nitko od nas, pa ni on, nije se isprva zbog toga brinuo, u njegovim godinama prirodno je da svašta pomalo boli. K tome, bio je u izvrsnom stanju, fizički i mentalno, čime se ne bi mogli pohvaliti ni puno mlađi ljudi. Zabavljalo nas je kad je tih dana dobio kaznu za prebrzu vožnju, jer je to bio još jedan dokaz da nam je tata u snazi. Žalio se na kaznu, a u žalbi je napisao: *Vaši uređaji su neispravni, zar mislite da bih ja, u 78. godini, mogao tako brzo voziti?* Žalba mu je usvojena.

Nije volio ići doktoru, pa je mamu slao po recepte za tablete protiv bolova, a ona je doktorici opisivala kakve joj muž ima tegobe, kao što ju je slao da mu kupi cipele, i ona bi mu donosila po nekoliko pari iz trgovina u susjedstvu, uvjeravajući prodavače da će se brzo vratiti, “samo da muž proba”, što su joj dopuštali jer su je poznavali.

Krajem studenoga boljela su ga i leđa, glava i noge. Mami je rekao:

“Jelka, meni se čini da sam ja sav tropa.”

“Daj, Stipe, što me plašiš!” dreknula je mama.

Mome bratu je rekao: “Vjeko moj, kad meni ni vino ne ide, znam da nije dobro...”

U prosincu, kad nije prolazilo, nego ga je boljelo sve više, počeli smo se brinuti. Tata je pristao da ga Vjeko odvede na pregled, najprije svom prijatelju internistu, dr. Greguriću, a zatim na pretrage u *Sunce*.

Napeto smo čekali rezultate. Kad mi je brat javio da je dobio nalaze i da nije ništa opasno, ruptura tetive, rasplakala sam se od sreće.

Popodne, Vjeko je nalaze iz *Sunca* odnio dr. Greguriću. Snuždeno me nazvao: "To još ništa ne znači. Treba otkriti uzrok te ruptуре."

Kad sam kasnije došla k tati i mami, čitala sam nalaz. Na dnu je sitnim slovima pisalo "nalaz otvorenog tipa". Otada znam: nalaz otvorenog tipa znači da treba dalje istraživati, da su opisali ono što su vidjeli, ali ne znaju dijagnozu.

Tata je dobio uputnicu za scintigrafiju. Vodila sam ga ja, ja sam bolja za te stvari nego Vjeko, bolje glumim da se ne bojim. Šetkao se gore-dolje po čekaonici i s drugim pacijentima naglas komentirao društvenu situaciju i novinske naslove, pronicavo i duhovito. K tome, zgodan je, nije debeo i ima lijepu glavu s puno sijede kose, ne izgleda kao nemoćan starac, pa kad ga je netko pitao zašto je došao, rekao je: "A ne znam, možda imam račana."

Kad smo došli na red, sestra mu je rekla: "WC vam je tamo."

"Šta joj je to veće?" pitao me u čudu.

"Tata, pa WC", gledala sam i ja njega u čudu.

"A vidi mene, stao mi mozak... A šta ću u veću?"

"Da se popiškiš prije snimanja."

"A ako ne mogu?"

Ostavila sam ga pred zahodom, ali sam vidjela da se snébiva, nisam shvaćala zašto, pa sam se vratila do njega. Zatekla sam ga na istom mjestu gdje sam ga i ostavila.

“Valjda će neko doć s kiblom...”

“Kakvom kiblom, zašto?”

“Pa u šta ću...”

“Ne treba njima urin, nego samo da ti isprazniš mjehur prije snimanja.”

“A to? Misliš?”

Tada sam prvi put svog tatu vidjela smušenog i nemoćnog.

Iako su rekli da će nalaz biti nakon Nove godine, Vjeko je zvao ranije, misleći da će možda tatu razveseliti dobrim vijestima prije njegovog rođendana, koji je na Staru godinu.

Na Staru godinu rano popodne zatekla sam brata kako sjedi s mojim mužem za našim blagovaonskim stolom, obojica su me samo šutke dočekala pogledom. Odmah sam znala.

“Gotov je nalaz”, rekao je Vjeko, pružio mi papir preko stola i obrisao suze.

“Pero kaže da se radi o mjesecima, najviše dva-tri”, rekao je. Pero je njegov prijatelj liječnik.

Metastaze na čeljusti, lubanji, ramenima, rukama, bedrima, zdjelici... Da čovjeku prsne mozak.

Nalaz je bio tako napisan da se riječ metastaze, na kraju retka, mogla prekriti, a da ostatak teksta zvuči samo kao nabranje kostiju koje su snimljene i na kojima su “lezije”. Predložila sam Vjeki da korektorom prelakiramo metastaze pa ponovno kopiramo nalaz bez toga. On se prvo opirao, “to je laž, Nina, kako ćemo mu lagati”, ali je pristao kad sam rekla da bi se i zdrav čovjek razbolio da dobije ovakav nalaz. “Okrutno je čovjeku ubiti nadu”, rekla sam. “Imat će vremena doznati.” Dogovorili smo se da tati nećemo reći da je nalaz gotov. Original smo sakrili. Neka zadnji rođendan kako-tako proslavi. Uz darove kao za pravi rođendan.

Subota, 5. 1. 2008.

Od Nove godine odlazila sam kod tate i mame svaki dan, htjela sam razonoditi tatu, vidjeti sumnja li što. Trebalo ga je pripremiti i na bolnicu. Svako zlo za neko dobro: dobro je ispalo što je mama slomila nogu, pa im je pomoć trebala i moji dolasci nisu bili sumnjivi. Vjeko je tati preko svojih prijatelja našao mjesto na Institutu.

Kupila sam mu *Noni*, “napitak koji liječi”, kako kaže mama.

“Što si trošila, Micika”, blago mi je prigovorio. “Sve je to *mamipara*.”

Rekla sam da je to zato što mu je doktor rekao da je anemičan. Napitak je crven, pa nije sumnjao.

Ostajala sam kratko. Prije odlaska pomagala sam mami, nije joj bilo lako. I ona se bojala iako joj nismo rekli istinu.

Raspremala sam stol nakon jela. “Pusti stol, Micika, zakašnit ćeš, ionako se previše žrtvuješ”, rekao je tata, i nestrpljivo i s brigom za mene. “Pusti stol, jebo ga stol, da je meni bolje, ja bi ga nosom obriso!” Po tome sam znala koliko mu je loše.

Utorak, 8. 1. 2008.

Kad mu je Vjeko rekao da mu je našao mjesto na Institutu, tata je pitao: “Šta ti je to?”

“Pa ono, znaš, u bivšoj Ive Lole Ribara...”

“Aha, za rakić”, rekao je tata.

“Nije to, tata, samo za rakić, ideš na pretrage...” Moj brat loše prikriva žalost, lošije nego ja, a onda i loše laže, pa sam rekla:

“Tata, ideš tamo jer Vjeko u toj bolnici ima vezu preko svog doktora Pere, da što prije obaviš pretrage, a slučajno je to baš Institut.” Meni najviše vjeruje, a ja najviše lažem.